



„Există o condiție excepțională care ridică pe Eminescu deasupra poezilor de circulație mărginită – afirma Călinescu. A cunoscut poporul și provinciile românești, a devenit familiar cu speculațiile filosofice cele mai înalte, a iubit fără să fi fericit, a dus o existență nesigură și trudnică, a trăit într-un veac ingrat ce nu răspundea idealului său, a plâns și a blestemat, apoi s-a îmbolnăvit și a murit foarte tânăr. Tot ce a avut de spus, a spus până la 33 de ani. Viața lui se confundă cu opera, Eminescu nu are altă biografie.”

Într-adevăr, „condiția excepțională” pe care Eminescu a adus-o cu sine este încrederea nemărginită în valorile neamului, noua paradigmă estetică pe care el a introdus-o la nivel național. Momentul apariției sale în cultura română este un moment binecuvântat, deoarece revoluția de la 1848 nu-și împlinise toate dezideratele, aducând doar eliberare țiganilor, emanciparea din iobăgie, libertatea tiparului și a cuvântului, mai apoi unirea celor două principate și un parlament preocupat de modernizarea țării. Pe fragmentul de timp dintre unirea cea mică și unirea cea mare, Eminescu a fost un jalon peste care nu se poate

trece, deoarece el a întruchipat într-o singură persoană toate doleanțele și aspirațiile neamului, le-a dat o nouă înfățișare doctrinară, printr-o publicistică ardentă și bântuită de incandescențe idei profetice, și a ridicat poezia noastră la rang de carte de vizită cu valoare de pașaport internațional. Toți marii poeți romantici ai secolului, din toate țările și din toate literaturile vin să-și dea mâna în poezia de mari orizonturi vizionare a „ultimului romantic european”, cum a fost caracterizat, topite și retopite într-o sinteză nouă de o armonie formală covârșitoare, într-o splendoare uriașă, marmoreană, de nou continent geografic. Față de poezia timpului său, Eminescu ne apare ca un pisc răzleț, sfidând înălțimile celestului, de unde a întreținut un dialog continuu cu Eternitatea, cu Marea Artă fără de moarte. Accentele melancolice sau viforoase sunt turnate în ritmuri măestrite, în sonori de o armonie și o muzicalitate care robesc, încântă și subjugă inimile. De la *Veneră și Madonă*, la *Înger și demon*, *Epigonii*, „*Lacul*”, „*Dorința*”, „*Glossă*”, „*Odă (în metru antic)*”, „*Luceafărul*”, drumul afirmării sale e pavat cu pulberi de stele, cu o incantație de ordin superior, care nu mai fusese auzită până atunci în limba română, pe care o „căftănișe” și o ridicase la nivel de limbă literară împlinită. Reforma limbii poetice făurită de el e atât de gravă și, de definitivă și de măreață, încât mai toți poeții care îi succed nu mai pot face abstracție de cuceririle lexicale și sintactice atinse de poezia eminesciană, de metaforismul său fin, de simbolistica vizionară a structurii sale prozodice. Volumul de *Poezii*, pus în circulație de Titu Maiorescu în 1883 atinge cote de vânzare unice, care îl obligă pe editor să reia mereu într-un nou tiraj din ce în ce mai sporit ediția prin care poetul capătă semnificația unui poet cu adevărat național. Și tocmai când se credea că influența sa asupra versului românesc intrase într-o fază de imitații și pastişe, cercetarea manuscriselor sale de la Academie l-a readus în actualitate ca dramaturg, prozator (romanul *Geniu pustiu*), culegător și prelucrător de poezie populară, ca traducător și frecventator al filosofiei antice și moderne, ca interpret al marilor literaturi ale lumii, ca jurnalist și constructor de idei politice în stare să ducă la eliberarea neamului din asuprire, la modernizarea statului, la progresul național dorit. Din vrafurile colbuite ale manuscriselor s-a desprins o nouă față a operei sale poetice, numită de către un comentator, fața plutonică și neptunică a scrisului său, în care zborul imaginației prinde contururi noi, nebănuite până atunci, în lumina cărora antumele sunt doar cristalele unor uriașe flori de mină cu



străluciri diamantine de o orbitoare intensitate, amintind prefaceri și transformări geologice adânci și de durată, care răscolesc și agită spiritul, îl înalță în sfera unor armonii cosmogonice impresionante:

„În aste mari nemargini unde gândiri ca stele
Lin înfloresc miriade s-mestecă, contrag;
Zidite-n dome mândre, de cugetări castele
Se darmă la suflarea-ți și-n taină se desfac
Sau la dorința-ți numai se mișcă ca mărgele
Și sun cântări, ce vibră – se-ntunecă și tac;
Astă nemărginire de gând ce-i pusă-n tine
O lume e în lume și în vecie ține.

Când mintea va cuprinde viața ta lumească,
Când corpul tău cădea-va de vreme risipit,
Vei coborî tu singur în viața-ți sufletească
Și vei dura în spațiu-i stelos nemărginit;
Cum Dumnezeu cuprinde cu viața lui cerească
Lumi, stele, timp și spațiu ș-atomul nezărit,
Cum toate-s el și dânsul în toate e cuprins
Astfel tu vei fi mare cu gândul tău întins.”

(Povestea magului călător în stele)

Poetul a fost recunoscut chiar din timpul vieții a fi fost un demiurg, un constructor de lumi și universuri imaginare, dar și un nemilos critic al regimului în care trăia, un viguros talent satiric și polemic, un visător incorrigibil, un spirit meliorist, așezat la cumpăna de idealitate a neamului sub raport istoric și etnicist, trăind în intimitatea arhetipurilor unei lumi a proiecțiilor spiritului. Neconținută iscodire a lumii spre cunoaștere și autocunoaștere, poezia sa ne umple existența cu un sunet stelar ce vine din înălțimi abia perceptibile, umplând cu lumina de zenit a astrului său tutelar abisurile noastre existențiale cu dorința autoperfecționării și aspirației spre absolut proprie ființei umane. Cu Eminescu poezia europeană încheie un ciclu de cultură, dar și deschide altul, deoarece poezia sa e un moment de început în arta europeană a sfârșitului de secol XIX, dislocând straturile învechite ale vechii retorici și silindu-le să coboare la esențe, la alegorie și simbol, la ambiguitățile scrierilor moderne. El dezmargină granițele strâmte ale Limbii Române, silindu-le să se desferice, să le rostuiască în tipare și modele poetice încă de nimeni bănuite până la el. De aceea, mă înfioară, de fiecare dată când citesc proverbialele cuvinte cu care marele critic Călinescu își încheia lecția de demnitate națională de la capătul nu mai puțin celebrei sale cărți, *Viața lui Eminescu*”:

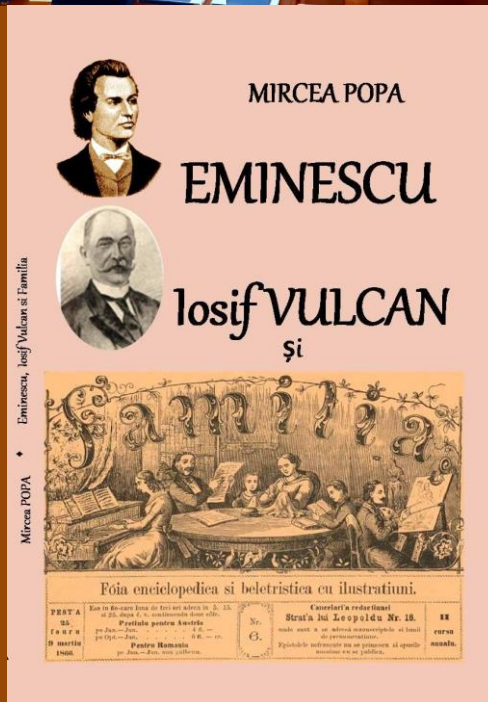


Foto . N. Mesesan .

Trofeul „Rădăcini” a Revistei Cetatea Cavalerilor, la Ediția I, Gala Eminescu, 15 ianuarie 2024, Oradea



Foto . N. Mesesan .





„Astfel se stinse în al optulea lustru de viață cel mai mare poet, pe care l-a ivit și-l va ivi vreodată, poate, pământul românesc. Ape vor seca în albie și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și câte o stea va veșteji pe cer în depărtări, până când acest pământ să-și strângă toate sevele și să le ridice în țeava subțire a altui crin de tăria parfumurilor sale.”



Foto . N. Mesesan .



Foto . N. Mesesan .